

Studievragen

bij

Sociaal werk in Nederland

Vijfhonderd jaar verheffen en verbinden

Jan Bijlsma

Hay Janssen

u i t g e v e r i j | C
c o u t i n h o

bussum 2018

Deze studievragen horen bij *Sociaal werk in Nederland. Vijfhonderd jaar verheffen en verbinden* van Jan Bijlsma en Hay Janssen.

© 2008/2018 Uitgeverij Coutinho bv

Alle rechten voorbehouden.

Behoudens de in of krachtens de Auteurswet van 1912 gestelde uitzonderingen mag niets uit deze uitgave worden verveelvoudigd, opgeslagen in een geautomatiseerd gegevensbestand, of openbaar gemaakt, in enige vorm of op enige wijze, hetzij elektronisch, mechanisch, door fotokopieën, opnamen, of op enige andere manier, zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van de uitgever. Voor zover het maken van reprografische verveelvoudigingen uit deze uitgave is toegestaan op grond van artikel 16 h Auteurswet 1912 dient men de daarvoor wettelijk verschuldigde vergoedingen te voldoen aan Stichting Reprorecht (Postbus 3051, 2130 KB Hoofddorp, www.reprorecht.nl). Voor het overnemen van (een) gedeelte(n) uit deze uitgave in bloemlezingen, readers en andere compilatiewerken (artikel 16h Auteurswet 1912) kan men zich wenden tot Stichting PRO (Stichting Publicatie- en Reproductierechten Organisatie, Postbus 3060, 2130 KB Hoofddorp, www.stichting-pro.nl).

Uitgeverij Coutinho

Postbus 333

1400 AH Bussum

info@coutinho.nl

www.coutinho.nl

Noot van de uitgever

Wij hebben alle moeite gedaan om rechthebbenden van copyright te achterhalen. Personen of instanties die aanspraak maken op bepaalde rechten, wordt vriendelijk verzocht contact op te nemen met de uitgever.

ISBN 978 90 469 0627 9

NUR 740

1 De Nederlandse verzorgingsstaat

- 1 Welke begrippen staan centraal in de definitie van de verzorgingsstaat van Thoenes?
- 2 Hoe definiëren Wilterdink en Van Heerikhuizen de verzorgingsstaat?
- 3 In welke fase van de ontwikkeling van de verzorgingsstaat verschuift de aandacht van verdeling van de welvaart naar verhoging van het welzijn?
- 4 Klassieke economen hadden groot vertrouwen in de Wet van Say. Hoe luidt de Wet van Say?
- 5 Is John Maynard Keynes het eens met de Wet van Say? Leg uit.
- 6 Welke drie begrippen staan centraal in de verklaring voor het ontstaan van de verzorgingsstaat volgens Abram de Swaan?
- 7 Welke impliciete doelstellingen streeft de verzorgingsstaat na?
- 8 Welke vier hoofdfuncties vervult de verzorgingsstaat volgens de WRR?
- 9 Welke drie coördinatiemechanismen vormen samen de welfare triangle?
- 10 Vergelijk de drie coördinatiemechanismen op basis van hun uitgangspunten en onderliggende regulerende principes.
- 11 Welke onderverdeling is te maken binnen het coördinatiemechanisme particulier initiatief?
- 12 Welke typen verzorgingsstaat onderscheidt Esping-Andersen?
- 13 Bij welk type verzorgingsstaat is het Nederland van de jaren vijftig van de vorige eeuw in te delen?
- 14 Hoe verschilt de indeling van Esping-Andersen van de indeling van de WRR?
- 15 Wat is het doel dat de overheid met de invoering van de Wmo wilde bereiken?
- 16 Geef een verklaring voor het gegeven dat de AWBZ onbetaalbaar dreigde te worden.
- 17 In welk jaar kregen de transitie en transformatie in het sociale domein vorm?
- 18 Welke drie wetten werden ingevoerd of aangepast in het kader van de transitie in het sociale domein?
- 19 Wat is de relatie tussen de transitie en het werken met sociale wijkteams?

2 Van barmhartigheid tot empowerment

Maatschappelijk werk door de eeuwen heen

- 1 Waarover gaat de Bijbeltekst die een belangrijke inspiratiebron voor het sociale werk in de middeleeuwen vormde?
- 2 Hoe werd in de laatmiddeleeuwse samenleving over armoede gedacht?
- 3 Door middel van welke maatregelen probeerde de stedelijke overheid begin zestiende eeuw de armenzorg uit de sfeer van de liefdadigheid te halen?
- 4 Welke kritiek formuleerde een reformator als Maarten Luther op de leer van de goede werken die zo belangrijk was geweest voor de middeleeuwse barmhartigheid?
- 5 Wat werd binnen de diaconieën van protestantse kerken en de stadsbesturen onder de monstering of de revue verstaan?
- 6 Hoe werd in het midden van de negentiende eeuw binnen politieke groeperingen over de inhoud van de nieuw te formuleren Armenwet gedacht? Welke rol kreeg de overheid door de wetgever toebedeeld bij de uiteindelijke formulering in 1854?
- 7 Wat was het grote verschil tussen de Armenwet van 1854 en de Algemene bijstandswet uit 1965?
- 8 Wat is volgens de Duitse filosoof Immanuel Kant de kern van de verlichting?
- 9 Welke waarde hechtten verlichtingsdenkers aan opvoeding?
- 10 Wat stelde de in 1784 opgerichte Maatschappij tot Nut van 't Algemeen zich ten doel?
- 11 Hoe werd binnen de kringen van de verlichte burgerij en 't Nut over het lagere volk en de oorzaken van armoede gedacht?
- 12 Op welke levensgebieden werd er in de proefkolonie van Johannes van den Bosch aan de verheffing en beschaving van armen gewerkt?
- 13 Wat is de achtergrond van het ontstaan van de zogenoemde 'onvrije koloniën' Ommerschans en Veenhuizen?
- 14 Wat was kenmerkend voor het zogenoemde Elberfelder System?
- 15 Wat vormde voor de in 1871 opgerichte vereniging Liefdadigheid naar Vermogen het uitgangspunt voor de armenzorg? Maak duidelijk dat er vanuit een medische invalshoek werd gedacht.
- 16 Volgens welke richtlijnen trachtte Marie Muller-Lulofs vorm te geven aan haar opvatting dat de moderne armenzorg zakelijk moest zijn?
- 17 Wat was de achtergrond van het ontstaan van de School voor maatschappelijk werk? Wat was een belangrijk onderdeel van het lesprogramma op deze opleiding?
- 18 Waarom hoorden volgens Hélène Mercier vrouwen de spil van het sociaal werk te zijn? Waarom was het nodig dat dit door scholing in goede banen werd geleid?
- 19 Op welke speciale groep richtten de woonscholen zich? Wat was het verschil tussen het woningwerk zoals Hélène Mercier dat initieerde en het woningwerk zoals woonscholen dat uitoefenden?
- 20 Wat was er nieuw aan de aanpak van de gezinsoorden die van 1952 tot 1959 hebben bestaan? Waaruit blijkt in deze aanpak de invloed van de psychiater Arie Querido?
- 21 Hoe luidde het uitgangspunt van het social casework zoals geformuleerd door Mary Ellen Richmond?

- 22 Welke gedachte ligt ten grondslag aan het Duitse Elberfelder System, de Nederlandse vereniging Liefdadigheid naar Vermogen en het social casework van Mary Ellen Richmond?
- 23 Waarom mocht volgens dr. Flexner maatschappelijk werk geen professie worden genoemd?
- 24 Na de Eerste Wereldoorlog onderging het casework een ingrijpende verandering. De nadruk kwam op de therapeutische relatie te liggen. Hoe valt deze koerswijziging te verklaren?
- 25 Wat is de betekenis van Marie Kamphuis voor het maatschappelijk werk in Nederland geweest?
- 26 Welke kritiek had Christopher Lasch op de praktijk van professionele opvoeders?
- 27 Waarom zou de overheid er volgens de filosoof Hans Achterhuis verstandig aan doen om te bezuinigen op de welzijnssector?
- 28 Leg uit wat outreachend casework en de comprehensive approach zijn. Waarom werd in de *St. Paul Family Unit Report Study* zo veel waarde aan deze nieuwe aanpak gehecht?
- 29 Op welke manier werd in Nederland de comprehensive approach toegepast? Wat waren de ervaringen met deze manier van werken?
- 30 Voor welke omslag in het denken over maatschappelijk werk hebben 'linkse' sociale wetenschappers gezorgd?
- 31 Wat verstaat Herman de Mönnink onder multimethodisch maatschappelijk werk?
- 32 Wat zijn 'common factors'? Waarom zijn deze volgens Sjef de Vries zo belangrijk voor de praktijk van het maatschappelijk werk?
- 33 Volgens Nico de Boer en Jos van der Lans is de wijze waarop het welzijnswerk tegenwoordig functioneert, niet meer van deze tijd. Hoe onderbouwen beide auteurs dit standpunt?
- 34 Wat is de kern van de kritiek van het Algemeen Maatschappelijk Werk op het essay *Burgerkracht*?
- 35 Waardoor is volgens een onderzoek van Hogeschool Viaa het werk van hulpverleners door de introductie van wijkteams een stuk ingewikkelder geworden?
- 36 Maak duidelijk dat de praktijk van de sociale wijkteams op gespannen voet met de Wet bescherming persoonsgegevens kan komen te staan.

3 Van volkshuis tot buurtregie

Een eeuw sociaal-cultureel werk in Nederland

- 1 Wat is het verschil tussen het 'verheffen' van het maatschappelijk werk en het 'verheffen' van het sociaal-cultureel werk?
- 2 Op welke wijzen kan een begrip als sociale cohesie zichtbaar worden?
- 3 Wat was het belangrijkste doel van het settlement house Toynbee Hall?
- 4 Waarin verschillen het marxistisch georiënteerde socialisme en de settlement movement wat betreft hun visie op de burgerlijke cultuur?
- 5 Waaruit blijkt dat het volkshuis Ons Huis in de traditie van de verlichting past?
- 6 In volkshuizen legde men zich toe op clubactiviteiten. Wat was kenmerkend voor het uit Engeland overgewaaid begrip 'club'?
- 7 Waarom maakte men zich rond het begin van de twintigste eeuw zorgen over het welzijn van arbeiderskinderen?
- 8 Wat was kenmerkend voor de aanpak van clubhuis De Arend in Rotterdam?
- 9 Welke kritiek had Emilie Knappert van het Leidse Volkshuis op de aanpak van Dr. Van Wijk?
- 10 Wat is de achtergrond van het ontstaan van een 'vrije' jeugdbeweging als de Wandervogel?
- 11 Waarom was de volkscultuur voor de Wandervogel zo aantrekkelijk?
- 12 De AJC werd gekenmerkt door een groot idealisme. Geef drie voorbeelden van hoe deze houding tot uiting kwam.
- 13 Hoe is scouting ontstaan? Wat hield volgens de oprichter Robert Baden-Powell *good citizenship* in?
- 14 Wat is het verschil tussen de AJC en scouting?
- 15 Waaruit blijkt dat groupwork een typisch Amerikaans product is?
- 16 Wat mag men van groepsleiders verwachten die werken volgens de methodiek van het groupwork?
- 17 Waarom zijn de opvattingen van Gisela Konopka nog steeds actueel?
- 18 In welke vormen kom je de uitgangspunten van het groupwork nog tegen in de opleiding tot sociaal werker?
- 19 Benoem een drietal maatregelen die in het rapport *Maatschappelijke verwildering der jeugd* worden aanbevolen om de 'verwilderings' tegen te gaan.
- 20 Waarom kun je zeggen dat dit rapport al vrij snel door de tijd is ingehaald?
- 21 Op welke manier probeerde het clubhuiswerk aansluiting te vinden bij de jongerencultuur?
- 22 Wat is het verschil tussen de *Nota jeugdbeleid* uit 1969 en de *Nota jeugdbeleid* uit 1984? Hoe laat dit verschil zich verklaren?
- 23 Wat was de leidende gedachte achter de oprichting van het dorps huis in Paterswolde; het eerste dorps huis in Nederland?
- 24 Schets de achtergrond van het ontstaan van het opbouwwerk in Drenthe.
- 25 Wat zijn de voornaamste doelen van *community development* of opbouwwerk?

- 26 Waarin onderscheidde Piet Reckmann zich van de gangbare praktijk van het sociaal-cultureel werk?
- 27 Wat zijn vanaf de jaren tachtig van de vorige eeuw de voornaamste taken van het opbouwwerk?
- 28 Welk beeld van de toekomstige samenleving schetst Robert Putnam in *Bowling Alone*?
- 29 Waarom ging de politiek zich zorgen maken over de sociale cohesie?
- 30 Wat was het centrale doel van het in 2007 ingevoerde krachtwijkenbeleid?
- 31 Als beleidsmakers het over 'binding' en 'bridging' hebben, wat bedoelen ze dan?
- 32 Wat waren de belangrijkste conclusies van het rapport *Wonen, wijken, interventies. Krachtwijkenbeleid in perspectief* (2011) over het krachtwijkenbeleid?
- 33 Welke factoren hebben volgens het rapport *Kwetsbare wijken in beeld* ertoe bijgedragen dat in veel achterstandswijken sprake is geweest van achteruitgang?
- 34 Waarom is het volgens Tops en Tromp onjuist om de problemen in de Vogeltjesbuurt in Tilburg primair met behulp van politie en justitie op te lossen?

4 Van weeshuis tot Eigen Kracht-conferentie

Vijf eeuwen jeugdzorg in Nederland

- 1 Wat is het verband tussen het door Karel V in 1531 afgekondigde edict en het ontstaan van weeshuizen?
- 2 Hoe waren de weeshuizen georganiseerd?
- 3 Wat waren belangrijke kenmerken van de opvoeding in weeshuizen?
- 4 Wat is het verschil tussen de kijk op straffen die men er tot aan het eind van de achttiende eeuw op nahield en de hedendaagse kijk hierop?
- 5 Noem een aantal negentiende-eeuwse ontwikkelingen die het weeshuis steeds minder populair maakten. Wat betekende uiteindelijk het definitieve einde van het weeshuis?
- 6 Welke humanistische opvatting ligt achter het propageren van dwangarbeid en de oprichting van tuchthuizen?
- 7 Wat heeft het in 1857 opgerichte Huis van Verbetering en Opvoeding (later rog) in Alkmaar met het Franse strafwetboek (*Code Pénal*) te maken?
- 8 Wat was kenmerkend voor de aanpak van verwaarloosde jeugd in het Franse Mettray?
- 9 Waarom had de opvoeding in het Franse en Nederlandse Mettray een militair karakter?
- 10 Waarin verschillen de Maatschappij tot Nut van 't Algemeen en het Reveil van elkaar?
- 11 Wat waren de pedagogische uitgangspunten die in Asyl Steenbeek te Zetten werden gehanteerd?
- 12 Welke invloed hadden artsen in de negentiende eeuw op het opvoedkundig denken?
- 13 Wat was er nieuw aan de vereniging Pro Juventute?
- 14 Voor welke doorbraak hebben de Kinderwetten van 1901 gezorgd?
- 15 Wanneer is er sprake van ontzetting en wanneer van ontheffing uit de ouderlijke macht?
- 16 Wat regelde de kinderbeginselenwet?
- 17 Wat is de achtergrond van het ontstaan van de ondertoezichtstelling?
- 18 Wat was het opvoedingsdoel waar de gestichtsofvoeders zich in het begin van de twintigste eeuw op richtten?
- 19 Wat is de verdienste van D.Q.R. Mulock Houwer voor de ontwikkeling van de jeugdzorg?
- 20 Wat bedoelden kritische jongeren in de jaren zestig en zeventig van de vorige eeuw met de kreet dat er 'structureel' iets veranderd moest worden?
- 21 Voor welke omslag zorgden de kritische geluiden uit de jaren zestig en zeventig van de vorige eeuw in het denken over jeugdhulpverlening?
- 22 Wat is ambulante jeugdzorg? Wat heeft de groei van de ambulante jeugdzorg met de Wet op jeugdhulpverlening van 1988 te maken?
- 23 Wat is het doel van ambulante hulpvormen als video-hometraining en Families First?
- 24 Wat is het verschil tussen ambulante jeugdzorg en dagbehandeling?
- 25 Welke kritiek had freule Elisabeth Boddaert op de opvoedingsgestichten? Geef twee pedagogische uitgangspunten van de werkwijze van de Boddaertcentra.
- 26 Voor welke knelpunten wilde de Wet op de jeugdzorg (Wjz) van 2005 een oplossing bieden? Hoe dacht de wetgever die doelen te bereiken?

- 27 Wat wordt bedoeld als gezegd wordt dat de jongere een 'subject van zorg' is?
- 28 Welke kritische vragen kunnen bij de Wet op de jeugdzorg van 2005 gesteld worden?
- 29 Wat vormde de aanleiding tot de beleidswijziging die alle aandacht concentreerde op preventie?
- 30 Wat zijn de kerntaken van de Centra voor Jeugd en Gezin?
- 31 Wat is het grote verschil tussen de jeugdzorg anno 2014 en de aanpak van de jeugdzorg in de jaren tachtig en negentig van de vorige eeuw?
- 32 Welke rol krijgt de wetenschap in de hedendaagse jeugdzorg toebedeeld?
- 33 Waarom is het volgens de orthopedagoog Van der Ploeg een misvatting om te denken dat uitbreiding van preventieve hulp tot minder problemen zal leiden?
- 34 Waarom werd door het kabinet-Rutte II in 2014 een nieuwe Jeugdwet nodig geacht?
- 35 Maak duidelijk dat het (sociale) wijkteam van cruciale betekenis is voor de nieuwe opzet van de jeugdzorg.
- 36 Welke kritische kanttekeningen plaatst kinderombudsvrouw Margrite Kalverboer bij het uitgangspunt om problemen op eigen kracht op te lossen?
- 37 Wat is de kritiek van de jeugd-ggz op de transitie van de jeugdzorg naar de gemeente?
- 38 Wat is Triple P? Wat kan een verklaring zijn voor de grote bereidheid van gemeenten om dit programma in te voeren?
- 39 Wat zijn de bevindingen van Renske Schappin in haar onderzoek naar de effectiviteit van Triple P?
- 40 Wat is kenmerkend voor de werkwijze van de Eigen Kracht-conferenties?
- 41 Wat mankeert er volgens Geert-Jan Stams aan de onderzoeken naar de effectiviteit van Eigen Kracht-conferenties?

5 Van dolhuis tot beschermd wonen

Een gang door de psychiatrie

- 1 In de middeleeuwen onderscheidde men een drietal oorzaken van krankzinnigheid. Welke oorzaken waren dit?
- 2 In welke twee kampen valt het onderzoek naar krankzinnigheid ruwweg te verdelen?
- 3 Wat is het belang van Emil Kraepelin voor de psychiatrie geweest?
- 4 Wat was er nieuw aan de aanpak zoals Wiliam Tuke die in zijn *retreat* uitoefende?
- 5 Wat maakte Veldwijk in Ermelo tot een moderne inrichting? Waarom waren de stichters van Veldwijk er zo op gebrand om er een modelinrichting van te maken?
- 6 Binnen welke ontwikkelingen moet de oorsprong van de psychotherapie worden geplaatst?
- 7 Wat is de kern van de theorie die Sigmund Freud in *Die Traumdeutung* ontwikkelde?
- 8 Welk door Freud ontwikkeld inzicht was echt nieuw te noemen?
- 9 Maak duidelijk dat de Eerste Wereldoorlog bevorderlijk is geweest voor het succes van Freuds opvattingen.
- 10 Welke draai heeft Anna Freud aan de psychoanalyse gegeven?
- 11 Wat was kenmerkend voor de psychoanalytische opvattingen die op Chestnut Lodge werden gehuldigd?
- 12 Waarom kan Freud als een controversieel figuur worden beschouwd?
- 13 Waarom voldoet volgens de wetenschapsfilosoof Karl Popper de psychoanalyse niet aan wetenschappelijke eisen?
- 14 Maak duidelijk dat Amerikaanse Child Guidance Clinics en de Nederlandse MOB's zich sterk lieten leiden door de psychoanalyse.
- 15 In 1994 verscheen van de hand van Harry Specht en Mark E. Courtney het boek *Unfaithful Angels*. Verklaar de titel van dit boek.
- 16 Wat houdt de elektroconvulsietherapie in? Wat is de onderliggende gedachte van deze therapie?
- 17 Wat werd er precies gedaan bij lobotomie?
- 18 Hoe is de sociale psychiatrie ontstaan? Wat stelde deze psychiatrische richting zich ten doel?
- 19 Wat is het beeld dat de kritische psychiatrie of antipsychiatrie van de gangbare psychiatrische praktijk schetste?
- 20 Maak duidelijk dat de opvattingen van Jan Foudraïne in lijn liggen met het neofreudiaanse denken.
- 21 Wat is de boodschap over het gezin die de film *Kind van de zon* aan het publiek mee wilde geven?
- 22 Welke bezwaren hadden de medewerkers van het Psychiatrisch Ziekenhuis Brinkgreven tegen het gebruik van medicijnen? Maak duidelijk dat deze opvatting verband houdt met de inzichten van kritische psychiaters als Laing en Foudraïne.
- 23 Welke ontwikkelingen luidden het einde van de kritische psychiatrie in?
- 24 Welke verklaring heeft men tegenwoordig binnen de biologische psychiatrie voor het ontstaan van psychosen? Hoe kunnen psychosen bestreden worden?

- 25 Wat is een essentieel verschil in werkwijze tussen moderne therapieën als de cognitieve gedragstherapie en de door Freud geïnspireerde therapievormen?
- 26 Waarom was het werk van Emil Kraepelin niet interessant voor Sigmund Freud?
- 27 Waar staat de afkorting DSM voor?
- 28 *DSM-III* is in hoge mate etnocentrisch. Wat wordt daarmee bedoeld?
- 29 Welk verband legt Trudy Dehue tussen de DSM en de opvallende toename van depressiviteit?
- 30 Wat is reïficatie?
- 31 Wat is volgens historica Angela Crott de verklaring voor het feit dat van alle kinderen die ADHD hebben, driekwart jongen is?
- 32 Waar moet volgens hoogleraar psychiatrie Jim van Os de verklaring voor de depressie- en ADHD-epidemie gezocht worden?
- 33 Jim van Os heeft met zijn 'diagnose van de vragende wijs' een alternatief voor de *DSM-5* geformuleerd. Waaruit bestaat deze manier van werken?
- 34 Wat is het grote verschil tussen de Krankzinnigenwet van 1884 en de Wet Bopz? Maak duidelijk dat de Bopz de geest van de kritische psychiatrie ademt.
- 35 Wat wordt onder *informed consent* verstaan?
- 36 Wat is vermaatschappelijking? Hoe is dit proces op gang gekomen en waarin heeft het geresulteerd?
- 37 Met de invoering van de Jeugdwet in 2014 vormt het 'demedicaliseren' een van de speerpunten van het beleid. Wat hoopt men hiermee te bereiken?
- 38 Wat bedoelen ambtenaren als ze het hebben over 'de versterking van het voorliggend veld'?
- 39 Maak duidelijk dat er binnen de jeugd-ggz veel weerstand is tegen de invoering van de dbc-systematiek.
- 40 Hoe is het te verklaren dat door de overheveling van de jeugd-ggz naar de gemeenten er sprake is van een toenemende bureaucrativering?

6 Van onnozele tot mens met mogelijkheden

Vijfhonderd jaar zwakzinnigenzorg

- 1 Wat waren de gevolgen van de introductie van de Leerplichtwet en de intelligentietest?
- 2 Op welke wijze werd door Binet en Simon het intelligentiequotiënt berekend?
- 3 Geef een aantal voorbeelden waaruit blijkt dat in de middeleeuwen zwakzinnigheid geen medisch verschijnsel, maar een religieus verschijnsel was.
- 4 Wat zijn nieuwtijdskinderen? Maak duidelijk dat er verwantschap bestaat tussen deze moderne 'spirituele' benadering en de middeleeuwse kijk op zwakzinnigheid.
- 5 Hoe is de gezinsverpleging in het Belgische Geel ontstaan?
- 6 Waarom kan het werk van dr. Itard als een keerpunt in het denken over de zorg voor zwakzinnigen worden beschouwd?
- 7 Wat is de les die de aanpak van madame Guérin, de vrouw van de tuinman van dr. Itards doofstommeninstituut, de moderne zwakzinnigenzorg kan leren?
- 8 Door welk ideaal werd Edouard Séguin in zijn werk met ernstig gehandicapte kinderen gedreven?
- 9 In welke betekenis gebruikt Edouard Séguin de term 'idiot'? Wat was voor hem het belangrijkste doel van de opvoeding van idioten?
- 10 Waar liggen de wortels van de zogenoemde 'zedenkundige behandeling'?
- 11 Op welke wijze gaf men op het gesticht Meerenberg vorm aan de zedenkundige behandeling?
- 12 Wat was het niveau van de kinderen waar Van Koetsveld zich op richtte? Maak duidelijk dat de aanduiding 'idiotenschool', uitgaande van de indeling van Binet en Simon, misleidend is.
- 13 Wat kan als kenmerkend voor de visie en de opvoedkundige praktijk van het Haagse idioteninternaat van Van Koetsveld worden beschouwd?
- 14 Wat was de betekenis van het optreden van Abraham Kuyper voor het sociaal werk in Nederland?
- 15 Hoe dacht Willem Van den Bergh over de rol van de overheid bij de oplossing van sociale problemen?
- 16 Hoe werd binnen gereformeerde kringen over de Kinderwetten van 1901 gedacht? Maak het verband duidelijk tussen deze discussie en de oprichting van Groot Emaus.
- 17 Waarom hebben protestanten en katholieken meer voor de ontwikkeling van de zwakzinnigenzorg betekend dan liberalen en socialisten?
- 18 Wat is eugenetica? Wat is het verschil tussen de eugenetische maatregelen in de VS en de Scandinavische landen en de maatregelen in nazi-Duitsland?
- 19 Wat was de vrees op basis waarvan in Nederland in de jaren dertig van de vorige eeuw voor een strenge geboortepolitiek werd gepleit?
- 20 Wat is de grote betekenis van boeken van Pearl S. Buck en mr. J. van der Hoeven voor de veranderende visie op zwakzinnigheid geweest?
- 21 Wat is de achtergrond van het ontstaan van ouderverenigingen en welke invloed hebben zij op de praktijk gehad?
- 22 Wat is voor verstandelijk gehandicapten de betekenis van de AWBZ geweest?

- 23 Wat is voor de gehandicaptenzorg het belang van de nota *De perken te buiten* geweest?
- 24 Door de invoering van het persoonsgebonden budget (pgb) werd de patiënt tot een cliënt. Wat wordt daarmee bedoeld?
- 25 In 2003 wordt het pgb-nieuwe-stijl geïntroduceerd. Wat was er nieuw aan deze regeling?
- 26 Waardoor kon de vraag naar pgb's in de eerste tien jaar van de eenentwintigste eeuw zo ongeremd groeien?
- 27 Wat is het verband tussen de toenemende fraude met pgb's en de marktwerking?
- 28 Wat mag als kenmerkend voor de mentaliteit van de jaren zestig van de vorige eeuw worden beschouwd? Op welke manier is die mentaliteit zichtbaar in de zogenoemde Dennendalaffaire?
- 29 Waarom vormde het experiment van Carel Muller op Dennendal voor veel inrichtingsdirecteuren en psychiaters ronduit een bedreiging?
- 30 Wat is, achteraf bekeken, de grootste betekenis van Dennendal geweest voor de praktijk van de zwakzinnigenzorg?
- 31 Waarom is de Wet Bopz zo belangrijk voor de zwakzinnigenzorg? Welke rol speelt het zorgplan in die wet?
- 32 Wat is het uitgangspunt van het ondersteuningsmodel?
- 33 Welke verklaringen worden in het rapport *Zorg Beter Begrepen* gegeven voor de groeiende vraag naar zorg voor mensen met een verstandelijke beperking?
- 34 Wat is de mogelijke relatie tussen de toenemende vraag naar zorg en het ideaal van volwaardig burgerschap?
- 35 Hoe valt de enorme toename van het aantal zorgboerderijen te verklaren?
- 36 Hoe kunnen volgens de samenstellers van het rapport *Zorg Beter Begrepen* de kosten van de gehandicaptenzorg beteugeld worden?
- 37 Wat werd door de affaire rond Jolanda Venema aan het licht gebracht?
- 38 Wat is de kern van de kritiek die in 1971 door dr. Metz op de zwakzinnigenzorg geformuleerd werd?

7 Van gasthuis tot woonzorgzone

Vijfhonderd jaar ouderenzorg

- 1 Wat is de betekenis van de uitdrukking 'het loodje leggen' en hoe is die ontstaan?
- 2 Waarom waren de stichters van middeleeuwse gasthuizen er zo op gebrand dat er na hun overlijden memoriemissen voor hen werden opgedragen?
- 3 Wat zijn preuven?
- 4 Wat werd er in de middeleeuwse gilden allemaal voor de ouderen gedaan?
- 5 Maak duidelijk dat in de 'uitbesteding' al zoiets als marktwerking zichtbaar werd.
- 6 Hoe dachten diaconieën in de achttiende eeuw de zorg voor ouderen efficiënter te kunnen organiseren?
- 7 Hoe valt het te verklaren dat in de negentiende eeuw, de eeuw van de vooruitgang, nauwelijks iets op het terrein van de zorg voor ouderen gebeurde?
- 8 Hoe was het in de negentiende eeuw, globaal genomen, met de financiële situatie van ouderen gesteld?
- 9 Is het juist om te beweren dat het vroeger vanzelfsprekend was dat ouderen bij hun kinderen introkken? Motiveer je antwoord.
- 10 Hoe kan worden verklaard dat rond het eind van de negentiende eeuw men begon te ijveren voor een ouderdomsverzekering?
- 11 Welke standpunten over de toekomst van de ouderenzorg leefden in de politieke partijen aan het eind van de negentiende eeuw?
- 12 Wat maakt dat de AOW een volksverzekering is?
- 13 Wat behelsde het voorstel van de in 1900 opgerichte Bond voor Staatspensionneering met betrekking tot het pensioen?
- 14 Wat is voor Willem Drees tijdens zijn hele carrière een onwrikbaar uitgangspunt gebleven?
- 15 Waarom was het volgens de Commissie-Van Rhijn een hoogst urgente zaak om een sluitend stelsel van sociale zekerheid te ontwerpen?
- 16 De Algemene ouderdomswet (AOW) berust op het solidariteitsbeginsel. Wat houdt dat in?
- 17 Waarom kan er gesproken worden van een demografische tijdbom onder de verzorgingsstaat?
- 18 Wat stelt het stimuleringsprogramma Zilveren Kracht van Movisie zich ten doel?
- 19 Welke kritische kanttekeningen worden door de psycholoog Douwe Draaisma bij het toenemend aanbod van geheugentrainingen geplaatst?
- 20 Welke ontwikkeling is door de eerste Leidschendamconferentie in 1989 in gang gezet?
- 21 Via welke maatregelen wilde de Stichting Harmonisatie Kwaliteitsbeoordeling in de Zorgsector (HKZ) voor een omslag in het denken over kwaliteit zorgen?
- 22 Maak duidelijk dat 'verantwoorde zorg' niet altijd 'goede zorg' hoeft te betekenen.
- 23 Wat is de belangrijkste les die uit het boek *In de wachtkamer van de dood* van Anne-Mei The getrokken kan worden?
- 24 Binnen prestatieveld 3 van de Wmo wordt gesproken over 'keukentafelgesprekken'. Wat is de bedoeling van die gesprekken?
- 25 Wat wordt onder respijtzorg verstaan?
- 26 Waarin verschillen Dick Sipsma en Yolanda van der Graaf in hun visie op het ouder worden?

8 De toekomst van de verzorgingsstaat

- 1 Welke ontwikkelingen worden aangeduid met de begrippen differentiatie en individualisering? Wat zijn de gevolgen hiervan voor de Nederlandse verzorgingsstaat?
- 2 Wat wordt bedoeld met globalisering? Welke gevolgen kan dit voor de Nederlandse verzorgingsstaat hebben?
- 3 Wat wordt bedoeld met liberalisering van markten? Welke gevolgen kan voor de Nederlandse verzorgingsstaat hebben?
- 4 Wat wordt bedoeld met vergrijzing?
- 5 Wat wordt bedoeld met ontgroening?
- 6 Welke gevolgen kunnen vergrijzing en ontgroening hebben voor de Nederlandse verzorgingsstaat?
- 7 Welke gevolgen kunnen automatisering en robotisering hebben voor de toekomst van de Nederlandse verzorgingsstaat?
- 8 Welke waarde staat centraal in het liberalisme?
- 9 Zou John Locke een voorstander zijn geweest van door de overheid gesubsidieerd sociaal werk? Leg uit.
- 10 Wat is de strekking van het subsidiariteitsbeginsel?
- 11 Ligt vanuit het subsidiariteitsbeginsel geredeneerd subsidiëring van het sociaal werk voor de hand? Leg uit.
- 12 Wat is de strekking van het beginsel van soevereiniteit in eigen kring?
- 13 Welke waarde staat centraal in het socialisme?
- 14 Waarom zal het kapitalisme in de ogen van Marx zijn eigen revolutie veroorzaken en uiteindelijk ook in een socialistische samenleving uitmonden? Maak in je uitleg gebruik van de begrippen 'waarde- en meerwaardeleer', 'accumulatietheorie', 'concentratietheorie' en 'Verelendungstheorie'.
- 15 Geef voorbeelden van combinaties van marktwerking en regulering door de overheid.
- 16 Waarom gaat overheidsregulering gepaard met bureaucratie?
- 17 Leg uit waarom decentralisaties, zoals de transitie van 2015, kunnen leiden tot rechtspluralisme.
- 18 Wat wordt bedoeld met de dubbele oriëntatie van het sociaal werk?